

**CREACIÓ DE L' INSTITUT UNIVERSITARI DE RECERCA DE
TITULARITAT MIXTA "HABITAT, TURISME I TERRITORI (HTT)"**

Acord núm. 196/2011 del Consell de Govern pel qual s'aprova la creació de l' institut universitari de recerca de titularitat mixta " Habitat, Turisme i Territori (HTT)" i perquè l'aprovi, si escau el Consell Social.

- Document proposta informat favorablement per la Comissió de Recerca celebrada el dia 2/11/2011.
- Document aprovat pel Consell de Govern del dia 9 de novembre de 2011

DOCUMENT CG 18/11 2011

**Vicerektorat de Política Científica
Barcelona 9 de novembre de 2011**

PROPOSTA D'ACORD DEL CONSELL DE GOVERN PER A L'APROVACIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DE LA UPC EN LA CONSTITUCIÓ DE L'INSTITUT UNIVERSITARI DE RECERCA DE TITULARITAT MIXTA « HABITAT, TURISME I TERRITORI, » (HTT)

ANTECEDENTS

1.- La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) i la Universidad de Málaga (UMA) proposen la creació d'un Institut d'Investigació Mixt dedicat a l'activitat de R+D+i en el camp de l'habitat, turisme i territori. El caràcter mixt de l'Institut (article 30, punt 1 dels Estatuts de la UPC) està justificat per establir-se mitjançant acord amb la Universidad de Málaga.

2.- Aquest Institut mixt és el resultat del desenvolupament del Convenio Marco entre la Universidad de Málaga i la Universitat Politècnica de Catalunya signat el 25 de juliol de 2005 i el Convenio de col·laboració específic, per a la formació i desenvolupament de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Málaga (eAM'), signat el 25 de juliol de 2005 en el que es manifestava l'interès d'ambdues universitats en desenvolupar conjuntament temes de docència, recerca i transferència tecnològica. D'acord amb aquest document, des de 2005 s'ha treballat conjuntament en temes de recerca, a la UMA, en el marc de la nova eAM', en un grup de recerca sobre en la construcció del territori del turisme, i a la UPC, en el Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori de l'Escola d'Arquitectura del Vallès en la relació entre estratègies urbanes i les polítiques d'habitatge.

3.- Que per tal de procedir a la creació, regulació de la finalitat, dotació, organització i funcionament de l'Institut Habitat, Turisme i Territori (HTT) entitat de titularitat compartida entre la Universitat Politècnica de Catalunya- Barcelona Tech (UPC) i la Universidad de Málaga-Andalucía Tech (UMA), ambdues parts subscriuran un conveni específic, còpia del qual s'adjunta com a annex núm. 1.

L'Institut es registrarà per l'esmentat Conveni, per la Llei 14/2011, de 1 de Juny de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació, per la Llei 1/2003, de 19 de febrer d'Universitats de Catalunya, la Llei 15/2003 de 22 de desembre Andaluza de Universidades i per la Llei Orgànica 6/2001 de 21 de desembre, d'Universitats, modificada per la Llei Orgànica 4/2007 de 12 d'abril; pels Estatuts de la Universitat Politècnica de Catalunya i els de la Universidad de Málaga i per la resta de la normativa vigent.

L'Institut disposarà d'una seu a cada universitat, si bé actuarà de seu central la de la universitat de la que procedeixi el Director o Directora de l'Institut, excepte que hi hagués un altre acord de la Comissió Mixta UPC-UMA. Provisionalment la seu de l'Institut a la UPC serà en l'edifici del CRITT de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès, i a l'UMA en l'edifici de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura Málaga.

4.- Quant a la justificació de la conveniència de la creació de l'Institut, aquest interès es justifica pel següent:

En aquests darrers cinc anys, el grup de recerca de Màlaga ha desenvolupat diversos projectes dedicats a l'estudi de les peces arquitectòniques que componen el mosaic turístic, els sistemes urbans turístics, l'anàlisi històric de la construcció de l'espai turístic, la confecció d'un Atlas del turisme de la Costa del Sol, així com l'estudi de les aproximacions al fenomen des d'altres disciplines.

A la UPC, s'han compaginat la recerca i la direcció dels temes sobre la construcció de l'espai turístic amb el desenvolupament d'una línia de recerca i transferència en relació al desenvolupament territorial i urbà i les polítiques d'habitatge, en el marc dels treballs per a la redacció del Pla territorial sectorial d'habitatge de Catalunya. En ambdós grups s'ha treballat en projectes competitius, amb convenis amb institucions públiques i en línies de doctorat. Actualment hi ha en marxa l'edició de dos línies de publicacions en la UPC amb la col·laboració de la UMA i d'altres institucions.

En els propers cinc anys, aquest Institut es planteja treballar prioritàriament sobre dos temes, en continuïtat amb les qüestions que s'han treballat fins ara, que han de servir per dibuixar l'objecte de reflexió de l'Institut i el seu marc disciplinar. Els dos temes de partida són: l'estudi d'un dels elements que constitueixen la ciutat contemporània, l'habitatge, i l'altre, el territori que dona suport al fet urbà relacionat amb el turisme, el gaudi ociós de la natura.

5.- Respecte al camp d'actuació i objectius de l'Institut , el primer element que cal estudiar és l'habitatge actual, en totes les seves dimensions, és el lloc on es formalitzen molts dels conflictes de la nova economia i on la societat ha d'apaivagar alguns dels seus efectes més greus, no només a través de polítiques de producció d'habitatges, sinó també a través de mecanismes de proximitat, solidaritat, convivència i serveis, que constitueixen les qüestions claus per resoldre el problema de l'habitatge actual.

El segon tema a estudiar en aquests primers cinc anys són els processos d'urbanització en relació al territori. La preocupació pel medi ambient ens ha fet canviar la seva consideració, que ha passat de ser el lloc en el qual se situa la ciutat i la indústria a ésser considerat el medi en el qual es desenvolupa el procés d'urbanització. El territori ha deixat de ser un espai indiferent i anònim per ser el lloc on es troben la ciutat i el medi, el lloc on s'ha de buscar l'acord que faci que la ciutat sigui viable. En unes altres paraules, que la ciutat sigui sostenible.

En la segona meitat del segle XX s'ha produït un procés d'urbanització, el turisme, que ha anat més enllà del que fins ara havia estat el territori com un valor locacional. El turisme massiu, un fenomen que ha explotat en la segona meitat del segle XX i s'ha convertit en un dels motors econòmics del món, ha deixat d'utilitzar el territori com un bé pel seu ús per entendre'l com un bé de consum. De tots els processos d'ús abusiu del territori, el turisme és el que contradictòriament ha acabat esgotant el territori que volia gaudir. El turisme, el gaudi del temps lliure, que des de mitjans del segle passat s'ha convertit en una activitat massiva i en una de les activitats amb més consum de sòl, exemplifica perfectament quines són les contradiccions que es planteja el territori i la ciutat post-industrial. El conflicte entre el gaudi ociós i la preservació del medi i el paisatge.

Els avenços científics i tècnics han allunyat socialment la por al col·lapse maltusà, però ens han ensenyat la feblesa dels equilibris mediambientals. La ciutat del futur s'ha de formular des de la sostenibilitat mediambiental. El turisme, com quelcom que està alliberat de la producció, és el millor exemple per estudiar les necessitats de la societat avançada, la societat ociosa, i les noves relacions amb el territori, quan aquest deixa de ser exclusivament un espai per estar i esdevé un paisatge per al gaudi.

6.- Treballs de recerca prevls i en curs

L'Institut dona continuïtat als treballs de recerca duts a terme els darrers deu anys pels membres del Grup de Recerca d'Urbanisme (GRU) del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori Ricard Pié i Ninot, catedràtic, i Josep M. Vilanova i Claret, professor associat doctor, grup de recerca consolidat i reconegut per la AGAUR (2009 SGR 1245) del Departament d'Innovació, Universitat i Empresa de la Generalitat de Catalunya, i pels membres del Grup de Recerca Habitabilidad Contemporánea en Turismo, Patrimonio y Sostenibilidad (HCTPS), codi de grup de la Junta de Andalucía HUM-064, de l'Escola d'Arquitectura de la Universitat de Màlaga, José Ramón Moreno Pérez, professor titular, Carlos Jesús Rosa Jiménez, professor contractat doctor.

En els treballs de recerca realitzats i en curs, s'ha establert una relació estable amb altres grups de recerca de la mateix UPC i d'altres universitats, dels que cal ressenyar: el Laboratori d'Innovació i Tecnologia a l'Arquitectura (LITA) de la Universitat Politècnica de Catalunya, el grup de recerca Research Group on Service Science (ReGSS) de la Universitat de Girona, el grup de recerca Geocrítica del Departament de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona, i el Centre d'Estudis Demogràfics de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Encapçala tota aquesta àmplia xarxa de grups de recerca i d'investigadors el dr. arquitecte i catedràtic d'urbanisme Ricard Pié i Ninot, que entre altres mèrits de recerca i de gestió universitària, ha estat director de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallés de la Universitat Politècnica de Catalunya, i director-fundador de l'Escola d'Arquitectura de la Universitat de Màlaga. Pel que fa a reconeixements científics i professionals, va obtenir el Premi extraordinari de tesis doctoral 1987 de la Universitat Politècnica de Catalunya, els Premis Catalunya d'Urbanisme els anys 2003 i 2011 que atorga la Societat Catalana d'Ordenació del Territori, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i el Premio Investigación de la XI Bienal Española de Arquitectura y Urbanismo de l'any 2011. També caldria destacar el Premi de millora de la qualitat docent a la UPC de l'any 2000 pel TAP IX: Arquitectura i civilització, que va propiciar que l'American Institute of Architects (AIA) atorgués tres premis Excellence in Architecture Award per a tres estudiants d'aquell taller.

Pel que fa als projectes de recerca en curs, està en execució el Projecte de Recerca Fonamental No Orientada "La planificación de la vivienda en Cataluña" subvencionat pel Ministerio de Ciencia e Innovación en el marc del Plan Nacional de Investigación I+D+I 2011-2013 en la convocatòria de l'any 2010, i en preparació un projecte europeu per a la convocatòria 2012 en la mateixa línia del projecte presentat l'any 2009 "Housing policies and urban strategies". Així mateix, s'estan desenvolupant treballs de recerca sobre territori, habitatge i turisme en el marc de diversos convenis universitaris de transferència de tecnologia amb institucions i empreses públiques, com l'Agència de l'Habitatge i l'Institut Català del Sòl del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, la Secretaria General de

Universidades del Ministerio de Educación del Gobierno de España, i l'empresa pública Gestion y planeamiento (GESPLAN) del Govern de Canàries per la redacció de les directrius d'ordenació del litoral, així com treballs de recerca aplicada per institucions com la Universitat de les Illes Balears i per diversos ajuntaments de Catalunya. Així mateix, està en curs la publicació dels resultats de la recerca de "Las piezas mínimas del turismo", concedida per la Junta de Andalucía en la convocatòria competitiva per a treballs dirigits per un investigador de reconeguda vàlua. També s'està treballant en la confecció d'un Atlas del turisme a la Costa del Sol i en la publicació de les fonts bibliogràfiques sobre la història de l'arquitectura del turisme.

7.- Línies de recerca i pla general d'activitats

7.1. - Estratègies urbanes i polítiques d'habitatge

En la línia dedicada a les estratègies urbanes i les polítiques d'habitatge es planteja l'estudi de la qüestió de l'habitatge i la ciutat a la llum dels canvis i necessitats de la població del segle XXI. Durant el segle passat, les polítiques públiques encaminades a resoldre el problema es van centrar en la promoció massiva d'habitatges i la seva estandardització funcional. La promoció d'habitatges, d'acord amb aquest tipus de política, era massiva i indiferent al lloc i a les particularitats de cada col·lectiu social.

La crisi econòmica, la reducció dràstica de la producció d'habitatge i la transformació de l'habitatge en un bé financer han modificat profundament el marc de referència. En els darrers anys, ha augmentat el nombre de població sense possibilitats d'accedir a un habitatge, paradoxalment tot hi que mai se n'havien construït tants. Estem davant d'un canvi de paradigma, d'una nova situació en la que la qüestió ha d'afrontar-se des del reconeixement de l'existència d'una demanda social diversa i fragmentada, i d'una diversitat de situacions i estratègies urbanes.

En aquesta línia de recerca es planteja, amb especial atenció a la població jove:

- L'estudi de la situació de l'habitatge en relació a la producció d'habitatge assequible.
- La preparació de sòl en diferents situacions urbanes.
- La construcció d'habitatges protegits.
- La mobilització d'habitatge no principal.
- La rotació del parc públic i fórmules de tinença diverses.

Per a la gent gran:

- Les actuacions per a la defensa i manteniment de l'habitatge.
- L'oferta d'habitatge dotacional i de residència adequada a les seves condicions; i l'adequació funcional, sota el principi d'accessibilitat per a tots.
- La prevenció d'exclusió social, amb estratègies que passen per canvis de tinença, resolució de desnonaments, reajustaments d'hipoteques o habitatges socials nous.
- La resolució del mal allotjament lligat a tres problemàtiques (població sense sostre, infrahabitatge i sobreocupació) a través d'habitatges de lloguer i d'acollida.

L'oferta d'allotjament per a població universitària a través de tres supòsits:

- L'habitatge temporal de nova planta.
- L'oferta de lloguer per reutilització del parc i residències universitàries.

- Les polítiques de millores del parc d'habitatge existent, amb efectes directes sobre la qualitat de vida dels residents, des dels espais històrics a promocions massives d'habitatges, a través de polítiques urbanes de rehabilitació o reordenació i millores en l'accessibilitat.

7.2.- La construcció de l'espai turístic

La línia de recerca sobre la construcció de l'espai turístic té una doble vessant:

- L'estudi de les transformacions territorials i urbanes que s'han produït en el camp del turisme, amb especial interès pel que fa als darrers cinquanta anys.
- L'estudi dels problemes i les expectatives de futur.

L'estudi de la construcció de l'espai turístic passa per l'anàlisi dels processos de desenvolupament i ocupació de la ciutat i el territori i per l'estudi i avaluació dels projectes i realitzacions més importants d'aquest període, per conèixer les possibles causes de l'èxit o fracàs de l'espai turístic actual.

L'estudi de la construcció de l'espai turístic no s'esgota en l'estudi històric sinó en la reflexió sobre quins són els problemes actuals del turisme i quines haurien d'ésser les estratègies a desenvolupar. Aquestes qüestions afecten a tres tipus de situacions clarament diferenciades:

- La recuperació de les zones turístiques madures. En els darrers cinquanta anys s'ha construït un gran artefacte urbà, la ciutat del sol y la platja, monofuncional, que necessita una profunda revisió.
- La transformació en espai turístic de ciutats, instal·lacions i territoris que, en molts casos, han perdut valor econòmic però han guanyat valor cultural.
- Estudiar la demanda de projecte turístic que reclamen alguns països amb dificultats econòmiques.

8. Programes de doctorat que es proposen

El programa de recerca i investigació exposats en el punt anterior es completa amb uns estudis específics de doctorat. Atès que els programes actuals hauran de canviar quan es completi la implantació dels nous plans d'estudis de grau i màster i que els estudis que tinguin més de 300 crèdits ECTS, com el d'Arquitectura, podran llegir la tesi doctoral sense passar per un programa de doctorat com els actuals, els estudis de doctorat que es proposen estan pensats com una introducció a la recerca i un camí d'aprofundiment dels temes que desenvolupa l'institut, que poden desembocar en la redacció de la tesi doctoral. Interinament, a l'espera de les primeres promocions provinents dels nous plans d'estudis, la docència de doctorat que imparteixen els professors que s'integraran en l'institut es continua fent a través d'assignatures teòriques i seminaris del Programa de Doctorat del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori pels professors de la UPC i en el *Programa de Doctorado Técnicas de representación gráfica y diseño, línea Arquitectura y Paisaje*, impartit a l'*Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Málaga* que realitzen els membres d'aquest institut.

El futur programa de doctorat a proposar segons els criteris que assenyala l'EEES està pensat en relació a les dues línies de recerca que l'institut desenvoluparà en els propers cinc anys:

- Estratègies urbanes i polítiques d'habitatge
- La construcció de l'espai turístic

L'estructura docent s'organitzarà en dos blocs.

- Un primer entorn a la metodologia i fonts per a la recerca que tindrà per objectiu, introduir l'estudiant en el camp de la recerca, com a pas previ a la seva incorporació a l'estructura de recerca de l'institut.
- Un segon de treball en seminari en cadascuna de les línies exposades anteriorment.

Els treball de seminari s'organitzarà en tres fases:

- Una primera d'estudi i coneixement de les dades bàsiques i fonts d'aquestes matèries. Presentació de tema i estudi de l'"estat de l'art".
- Una segona d'estudi dels antecedents. Història i evolució.
- Una tercera de estudi de la situació actual
- Finalment, una darrera d'estudi de alternatives i propostes de futur.

Cada curs s'oferirà una plaça de col·laboració als millors estudiants per tal que s'incorporin als treballs de recerca que realitzi l'institut i redactin la seva tesi doctoral.

9.- Mitjans personals i materials

En quant als mitjans personals i materials, els mateixos es relacionen en la clàusula cinquena del conveni específic que s'adjunta com a annex núm. 1.

10.- Pla de finançament

L'Institut es finançarà mitjançant ingressos provinents d'activitats, serveis i projectes de R+D+i en col·laboració amb empreses i organismes públics i privats. Es posarà especial atenció a la participació en projectes de programes del Plan Nacional de I+D+i i dels programes marc de la UE.

Quant a l'estructura del pressupost es detalla en la clàusula onzena del conveni específic que s'adjunta com a annex núm. 1.

11.- Que l'institut universitari de recerca mixt es regirà per un reglament, còpia del qual s'adjunta com a annex núm. 2

12.- L'institut manifesta la voluntat de col·laborar i/o integrar-se amb aquells instituts o organismes de la UPC que comparteixin objectius, que puguin desplegar-se en els propers anys.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- Els Estatuts de la UPC configuren l'estructura de la nostra universitat que s'organitza en unitats bàsiques i unitats funcionals.

L'article 30 regula la creació, modificació i supressió dels instituts universitaris de recerca mixtos, i preveu

Article 30
Instituts universitaris de recerca mixtos. Creació, modificació i supressió

30.1 Mitjançant l'acord de la Universitat Politècnica de Catalunya amb una o més universitats o altres entitats públiques o privades, es poden constituir instituts universitaris de recerca mixtos. La relació entre la Universitat i les entitats esmentades es regula per mitjà d'un conveni.

30.2 La creació, la modificació i la supressió d'aquests instituts universitaris de recerca mixtos corresponen a la Generalitat de Catalunya, a proposta del Consell Social o per iniciativa pròpia amb l'acord del Consell Social, en tot cas amb l'informe previ del Consell de Govern.

30.3 L'institut universitari de recerca mixt es regeix per un reglament, que ha de ser aprovat pel Consell de Govern; aquesta aprovació es considera provisional i s'ha d'eleva a definitiva en la sessió ordinària següent del Claustre Universitari, llevat que hi hagi acord en contra.

Segon.- L'article 54 f) dels Estatuts disposa:

"Art. 54. Són funcions del Consell de Govern:

(...)

f) Informar prèviament sobre les propostes que realitza el Consell Social el departament del govern de la Generalitat de Catalunya que sigui competent en matèria d'universitats, relatives a la implantació o a la supressió d'ensenyaments conduents a l'obtenció de títols universitaris oficials, i també a la creació, la supressió, l'adscripció, la desadscripció o la reordenació dels centres docents i instituts universitaris de recerca.(...)"

Tercer.- L'article 137 dels Estatuts de la UPC, aprovats pel Decret 225/2003, de 23 de setembre, preveu que correspon al Consell Social vetllar pel patrimoni de la Universitat i aprovar la desafectació dels béns de domini públic. També li correspon, a proposta del Consell de Govern, autoritzar el rector o la rectora a adoptar els acords d'adquisició, disposició i gravamen de béns immobles i, a partir dels límits que aprovi el Consell Social, dels béns mobles de la Universitat, dels títols valor i de les participacions socials, segons el que es preveu a la Llei d'universitats de Catalunya i la legislació de patrimoni de la Generalitat.

En base a tot l'anterior, i a la vista de tota la documentació presentada S'INFORMA FAVORABLEMENT la PROPOSTA D'ACORD següent, per a la seva elevació posterior, si s'escau, al Consell Social, i si s'escau i al Departament competent en matèria d'Universitats